

SIGNALEREN VAN KINDERMISHANDELING

Kennis van signalen is belangrijk, maar wat minstens zo belangrijk is, is dat de medewerker die met kinderen en ouders werkt, een gevoeligheid ontwikkelt voor het herkennen van signalen bij het kind, bij de ouders en in de relatie ouder-kind. De signalenlijst (per leeftijd ingedeeld) is een hulpmiddel om een vermoeden van kindermishandeling te onderbouwen, niet om kindermishandeling te 'bewijzen'. Vrijwel alle genoemde signalen kunnen namelijk ook een andere oorzaak hebben. Hoe meer van de genoemde signalen het kind uitzendt, hoe groter de kans dat er sprake is van kindermishandeling. Maar er zijn ook kinderen waar aan niet of nauwelijks valt op te merken dat ze worden mishandeld. Een signalenlijst moet dus met de nodige voorzichtigheid worden gebruikt; het is een hulpmiddel en geen checklist.

SIGNALEREN VAN KINDERMISHANDELING (0-4 JAAR)

- **Lichamelijk welzijn**
  - blauwe plekken, brandwonden, botbreuken, snij-, krab- en bijtwonden
  - groeiachterstand
  - voedingsproblemen
  - ernstige luierslag
  - slecht onderhouden gebit
  - kind stinkt, heeft regelmatig smerige kleren aan
  - oververmoeid
  - vaak ziek
  - ziektes herstellen slecht
  - kind is hongerig
  - achterblijvende motoriek
  - niet zindelijk op een leeftijd dat het hoort
- **Gedrag van het kind**
  - weinig spontaan
  - passief, lusteloos, weinig interesse in spel
  - apathisch, toont geen gevoelens of pijn
  - in zichzelf gekeerd, leeft in fantasiewereld
  - labiel
  - erg nerveus
  - hyperactief
  - negatief zelfbeeld, weinig zelfvertrouwen, faalangst
  - negatief lichaamsbeeld
  - agressief, vernielzuchtig
- **tegenover andere kinderen**
  - agressief
  - speelt weinig met andere kinderen
- wantrouwend
- niet geliefd bij andere kinderen
- **tegenover ouders**
  - angstig, schrikachtig, waakzaam
  - meegaand, volgzzaam
  - gedraagt zich in bijzijn van ouders anders dan zonder ouders
- **Tegenover andere volwassenen**
  - angst om uit te kleden
  - angst voor lichamelijk onderzoek
  - verstijft bij lichamelijk contact
  - angstig, schrikachtig, waakzaam
  - meegaand, volgzzaam
  - agressief
  - overdreven aanhankelijk
  - wantrouwend
  - vermijdt oogcontact
- **overig**
  - plotselinge gedragsverandering
  - gedraagt zich niet naar zijn leeftijd
  - taal- en spraakstoornissen
- **gedrag van de ouder**
  - onverschillig over het welzijn van het kind
  - laat zich regelmatig negatief uit over het kind
  - troost het kind niet
  - geeft aan het niet meer aan te

- kunnen
- is verlaafd
- is ernstig (psychisch) ziek
- kleedt het kind te warm of te koud aan
- zegt regelmatig afspraken af
- vergeet preventieve inentingen
- houdt het kind vaak thuis van school
- heeft irreële verwachtingen van het kind
- zet het kind onder druk om te presteren
- **Gezinsituatie**
  - samengaan van stressvolle omstandigheden, zoals slechte huisvesting, financiële problemen en relatieproblemen
  - sociaal isolement
  - alleenstaande ouder
  - partnermishandeling
  - gezin verhuist regelmatig
  - slechte algehele hygiëne

Signalen specifiek voor seksueel misbruik

- **Lichamelijk welzijn**
  - verwondingen aan geslachtsorganen
  - vaginale infecties en afscheiding
  - jeuk bij vagina of anus
  - pijn in bovenbenen
  - pijn bij lopen of zitten
  - problemen bij plassen
  - urineweginfecties
  - seksueel overdraagbare aandoeningen
- **Gedrag van het kind**
  - drukt benen tegen elkaar bij lopen of oppakken
  - afkeer van lichamelijk contact
  - maakt afwezige indruk bij lichamelijk onderzoek
  - extreem seksueel gekleurd gedrag en taalgebruik

SIGNALEN VAN KINDERMISHANDELING (4-12 JAAR)

- **Lichamelijk welzijn**
  - blauwe plekken, brandwonden, botbreuken, snij-, krab-, en bijtwonden
  - groeiachterstand
  - te dik
  - slecht onderhouden gebit
  - regelmatig buikpijn, hoofdpijn of flauwvallen
  - kind stinkt, heeft regelmatig smerige kleren aan
  - oververmoeid
  - vaak ziek
  - ziektes herstellen slecht
  - kind is hongerig
  - eetstoornissen
  - achterblijvende motoriek
  - niet zindelijk op een leeftijd dat het hoort
- **Gedrag van het kind**
  - timide, depressief
  - weinig spontaan
  - passief, lusteloos, weinig interesse in spel
  - apathisch, toont geen gevoelens of pijn
  - in zichzelf gekeerd, leeft in fantasiewereld
  - labiel
  - erg nerveus
  - hyperactief
  - negatief zelfbeeld, weinig zelfvertrouwen, faalangst
  - negatief lichaamsbeeld
  - agressief, vernielzuchtig
  - overmatige masturbatie
- tegenover andere kinderen**
  - agressief
  - speelt weinig met andere kinderen
  - wantrouwend
  - niet geliefd bij andere kinderen
- tegenover ouders**
  - angstig, schrikachtig, waakzaam
  - meegaand, volgzaam
  - gedraagt zich anders bij ouders

- **tegenover andere volwassenen**
  - angst om zich uit te kleden
  - angst voor lichamelijk onderzoek
  - verstijft bij lichamelijk contact
  - angstig, schrikachtig, waakzaam
  - meegaand, volgzaam
  - agressief
  - overdreven aanhankelijk
  - wantrouwend
  - vermijdt oogcontact

- **overige**
  - plotselinge gedragsverandering
  - gedraagt zich niet naar zijn leeftijd
  - slechte leerprestaties
  - rondhangen na school
  - taal- en spraakstoornissen

- **Gedrag van de ouder**
  - onverschillig over het welzijn van het kind
  - laat zich regelmatig negatief uit over het kind
  - troost het kind niet
  - geen aan het niet meer aan te kunnen
  - is verslaafd
  - is ernstig (psychisch) ziek
  - kleedt het kind te warm of te koud aan
  - zegt regelmatig afspraken af
  - houdt het kind vaak thuis van school
  - heeft irreële verwachtingen van het kind
  - zet het kind onder druk om te presteren

- **Gezinssituatie**
  - samengaan van stressvolle omstandigheden, zoals slechte huisvesting, financiële problemen en relatieproblemen
  - sociaal isolement
  - alleenstaande ouder
  - partnermishandeling
  - gezin verhuist regelmatig
  - slechte algehele hygiëne

Signalen specifiek voor seksueel misbruik

- **Lichamelijk welzijn**
  - verwondingen aan geslachtsorganen
  - vaginale infecties en afscheiding
  - jeuk bij vagina of anus
  - pijn in bovenbenen
  - pijn bij lopen of zitten
  - problemen bij plassen
  - urineweginfecties
  - seksueel overdraagbare aandoeningen

Gedrag van het kind

- drukt benen tegen elkaar bij lopen
- afkeer van lichamelijk contact
- maakt afwezige indruk bij lichamelijk onderzoek
- extreem seksueel gekleurd gedrag en taalgebruik
- zoekt seksuele toenadering tot volwassenen

SIGNALLEN VAN KINDERMISHANDELING (12-18 JAAR)

- **Lichamelijk welzijn**
  - blauwe plekken, brandwonden, botbreuken, snij-, krab-, en bijtwonden
  - groeiachterstand
  - te dik
  - slecht onderhouden gebit
  - regelmatig buikpijn, hoofdpijn of flauwvallen
  - kind stinkt, heeft regelmatig smerige kleren aan
  - oververmoeid
  - vaak ziek
  - ziektes herstellen slecht
  - kind is hongerig
  - eetstoornissen
  - achterblijvende motoriek

- **Gedrag van het kind**
  - timide, depressief
  - weinig spontaan
  - passief, lusteloos, weinig interesse in spel
  - apathisch, toont geen

- gevoelens of pijn
  - in zichzelf gekeerd, leeft in fantasiewereld
  - labiel
  - erg nerveus
  - hyperactief
  - negatief zelfbeeld, weinig zelfvertrouwen, faalangst
  - negatief lichaamsbeeld
  - agressief, vernielzuchtig
  - overmatige masturbatie
- **tegenover andere kinderen**
    - agressief
    - speelt weinig met andere kinderen
    - vluchtige vriendschappen
    - wantrouwend
    - niet geliefd bij andere kinderen
- **tegenover ouders**
    - angstig, schrikachtig, waakzaam
    - meegaand, volgzaam
    - gedraagt zich in bijzijn van ouders anders dan zonder ouders
    - agressief
- **tegenover andere volwassenen**
    - angst om zich uit te kleden
    - angst voor lichamelijk onderzoek
    - verstijft bij lichamelijk contact
    - angstig, schrikachtig, waakzaam
    - meegaand, volgzaam
    - agressief
    - overdreven aanhankelijk
    - wantrouwend
    - vermijdt oogcontact
- **overig**
    - plotselinge gedragsverandering
    - gedraagt zich niet naar zijn/haar leeftijd
    - slechte leerprestaties
    - rondhangen na school
    - taal- en spraakstoornissen
    - alcohol- en/of drugsmisbruik
    - weglopen
    - crimineel gedrag
- **Gedrag van de ouder**
    - onverschillig over het welzijn van het kind
    - laat zich regelmatig negatief uit over het kind
    - troost het kind niet
    - geeft aan het niet meer aan te kunnen
    - is verlaafd
    - is ernstig (psychisch) ziek
    - kleedt het kind te warm of te koud aan
    - zegt regelmatig afspraken af
    - houdt het kind vaak thuis van school
    - heeft irreële verwachtingen van het kind
    - zet het kind onder druk om te presteren
- **Gezinsituatie**
    - samengaan van stressvolle omstandigheden, zoals slechte huisvesting, financiële problemen en relatieproblemen
    - sociaal isolement
    - alleenstaande ouder
    - partnermishandeling
    - gezin verhuist regelmatig
    - slechte algehele hygiëne
- Signalen specifiek voor seksueel misbruik**
- **Lichamelijk welzijn**
    - verwondingen aan geslachtsorganen
    - vaginale infecties en afscheiding
    - jeuk bij vagina of anus
    - pijn in bovenbenen
    - pijn bij lopen of zitten
    - problemen bij plassen
    - urineweginfecties
    - seksueel overdraagbare aandoeningen
    - (angst voor) zwangerschap
- **Gedrag van het kind**
    - drukt benen tegen elkaar bij lopen
    - afkeer van lichamelijk contact
    - maakt afwezige indruk bij

- lichamelijk onderzoek
- extreem seksueel gekleurd gedrag en taalgebruik
- veel wisselende seksuele contacten met leeftijdgenoten

- zoekt seksuele toenadering tot volwassenen
- prostitutie